

SECTION 3. MEDIA ETHICS, MEDIA EDUCATION AND MEDIA LITERACY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-489-4-3>

MILITARY VOCABULARY IN THE UKRAINIAN MEDIA

ВІЙСЬКОВА ЛЕКСИКА В УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА

Nykoliuk T. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Foreign and Ukrainian Philology
Lutsk National University
Lutsk, Ukraine*

Николіук Т. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної та
української філології
Луцький національний технічний
університет
м. Луцьк, Україна*

Тема війни є надзвичайно актуальною, і медіа служать засобом інформування громадськості про військові конфлікти та їх наслідки.

Військова агресія може викликати зміни в інформаційному полі засобів масової інформації, наприклад, заповнення інформаційного простору новинами про бойові дії та офіційними заявами влади, в той час як інші теми можуть втратити актуальність.

Інформаційний порядок денний онлайн-редакцій дуже залежить і від ситуації на фронті, особливо під час активних військових дій, тому коли планується контрнаступ на полі бою, простір масмедіа заповнять статті про можливий його розвиток та підготовку.

У 2022 р. українські медіа почали активно висвітлювати події на війні, але рік почався з дослідження тематики коронавірусу та інших світових подій. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну змусило редакційні команди адаптуватися до нових обставин, шукаючи нові джерела фінансування та змінюючи своє змістове наповнення.

У ЗМІ почали обговорюватися різні аспекти війни, включаючи специфіку поглядів на війну, прокремлівські наративи, та інші аспекти, які впливають на сприйняття та інтерпретацію подій війни. Українські медіа прагнуть забезпечити збалансований та об'єктивний погляд на війну, попри складні обставини та виклики, які виникають внаслідок військового конфлікту.

Медіа повідомляють про воєнну техніку, таку як новий тренажер для опанування чеських танків Т-72ЕА, що були розроблені в Україні,

висвітлюють підготовку України до можливих ракетних загроз з боку Росії та ефективність українських протиповітряних оборонних сил та ін.

Військова лексика часто використовується для аналітичного або критичного висвітлення військово-політичних подій. Журналісти використовують лексеми для глибокого аналізу військових стратегій, політичних рішень та їх наслідків для суспільства.

Лексеми на тему війни дозволяють медіа точно та зрозуміло передавати інформацію про військові дії, обладнання та тактику. Видання використовують військові лексеми, щоб навчити аудиторію, допомогти зрозуміти певні реалії та стратегії, точно описати конфлікти війни. Це допомагає реципієнтам краще розуміти обставини та консеквенції конфліктів.

Із 24 лютого 2022 р., з моменту повномасштабного вторгнення російської армії, українські медіа висвітлюють новий етап російсько-української війни, називаючи це війною за незалежність та суверенітет України. Кремлівські медіа розповідають про ескалацію російсько-української війни, продовжуючи називати цю війну «громадянською». Звідси чимало різночитань та трактувань понять. Наприклад, анексію Криму російські пропагандистські медіа називають визволенням, поверненням до лона.

Первинне значення лексеми *анексія* – це примусове приєднання (захоплення) держави території, що належить іншій державі.

2. Насильне утримання частини населення в межах іншої держави.
3. Протиправне поширення суверенітету однієї держави на територію, яка знаходиться у загальному користуванні міжнародного співтовариства (космос, відкрите море, Антарктика).

Нова семантика лексеми – *церковна анексія*. «Церковна анексія: синод РПЦ підпорядкував єпархії у Криму Кирилу» [1]. Нове значення виникло тому, що з'явилось явище – примусове підпорядкування єпархії російському синоду. Неолексема вживається у текстах ЗМІ рідко, але вже набула поширення і трапляється у медіатекстах.

Лексема анексія стала своєрідним маркером у текстах, який визначає поле «свій-чужий», адже хто визнав анексію Криму і інших окупованих територій – той не партнер України. «27 країн ЄС ніколи не визнають нову анексію і обіцяють підтримку, скільки потрібно» [2]. «Анексія Криму: які країни підтримали кримську декларацію» [1].

Крім того, це маркер, що визначає рівень готовності країн до переговорів, адже якщо Росія звільнить Крим, то Україна піде на переговори. «Путін має піти з України. Він вважає, що це і має бути демонстрацією того, що Путін готовий до переговорів. США,

як і раніше, не визнають нові території в складі РФ, і це ускладнює пошук ґрунту для взаємного обговорення» [1].

До того ж, у публіцистичних текстах з'явився вужчий експресивний синонім до *анексії* – *кримнаш*. Це слово набуло негативного значення, що означає незаконне привласнення кримської території. «В США хочуть законодавчо заборонити «кримнаш» [1]. «Нагорода за Кримнаш?» [1]. «Важливою складовою гібридної війни, яку веде Росія проти України, є інформаційний аспект. Для того, щоб «зомбувати» населення, подати вигідну Росії точку зору як єдиноправильну, пропагандисти використовують цілком конкретну медотологію. Звідси і «народні республіки», «кримнаші» та «хунта» [1].

Ще один термін – *воєнна розвідка* – комплекс заходів і дій з добування, обробки та доведення розвідувальної інформації, які здійснюються розвідувальним органом МО України, органами військового управління всіх рівнів, військовими частинами і підрозділами ЗС України, органами військового управління всіх рівнів, військовими частинами і підрозділами ЗС України у мирний час та особливий період в інтересах національної безпеки і оборони держави та виконання завдань в операціях.

Термін часто трапляється у публіцистичних статтях, але в спрощеному варіанті – *розвідка*. Такий варіант сполучення робить текст експресивнішим, лаконічнішим, позбуває офіційності звучання. Розвідка – це щось близьке, зрозуміле, чому варто довіряти. «До речі, наша розвідка працює у Білорусі дуже добре. Вона знає практично поіменно командира кожної роти, яка стоїть в 30–50-кілометровій зоні від кордону [3]; «Одночасно можуть піти з двох напрямків: розвідка спрогнозувала дії росії 2023 року [1]; «Окупанти відкрито відмовляються воювати проти України, – розвідка». [1].

Отже, сучасна військова лексика – це інструмент для аналітичного або критичного висвітлення військово-політичних подій, можливість передавати інформацію про військові дії, обладнання, стратегії та тактику, спосіб фіксації нових понять, таких як церковна анексія, кримнаш, розвідка.

Література:

1. Волинські новини Перше інформаційне агентство. URL: <https://www.volynnews.com>
2. Волинь Post. Інформаційне інтернет-видання. URL: <http://surl.li/mxjqd>
3. Сила правди. Центр журналістських розслідувань. URL: <http://surl.li/mxjrv>